

Сыаната
3 харчы

Н. КАНДИНСКИЙ.

Партийнай олох:
идеологической үлэ

ТЭНТЭ ТҮЭН
ҮЛЭЛЭЭБЭККЭ

Соторутаарыта Хадаар сыхаады партийнай тэригтэни мушбидар үлэ-ниттэни, ордук ычнаты, ниттэни болпуруола сыхаа-тын туруоруулунна. Урук-ку билэгн сүгүрүйбүт идеалларбытыгар сыха-был араас буолла. Уус-уран айымны, киниз ис-хоосионоругар, мин са-наабар, эмисеичи улаары, ычыллар тагмыстлар. Ити барыта дьон өйүгүр-салыгыгар сабыдыллыр. Сорох-сорогун ситэ ой-дөөбөккө да эрэ үтүктү-бүтүнэн барар, айымныт-тан түктэригүн сүһөн ылар алар дьон биэр буоллутар. Аны полити-ческой олоххо мөккүөргө суох болпуруос дьон бу-катын да суох курдук.

Онон манымк уустук, бутуурдаах кэмгэ иде-ологической үлэ тосту күү. Күрүөхтээх этэ. Ол би-лигэ кылдыбата. Ком-мунист Н. В. Ануфриев Уорба кулуубун саниэди-сайа таб. Дьяковскай үлэтин сирдээхтэн кри-тикалаата. Манна үлөһүт-тэр сыныаланнарын кө-дүүстээхтик агаарыла-рын тэрийнигэ үлэ была-на суох ытытылар. Идэ-тигэн олох тирээн турар болпуруостарыгар нит-эригэ тардар курдук лек-циялары аагар, бөсөдө-лөрү өнгөрөр лектордар суохтар. Култура үлэ-ниттэри бырааһыннык тарга концерды көрдөрүү-нү тэрийинтэн атын бол-чумнаах үлэлэрэ суох. Олох бэйгэ дьаалатынан устар. Оттон Уорба кур-дук кыра унаастаама, чуоллаан, култура үлэ-нитэ дьонго идеянай са-быдыллы өнгөрүүн сөп-тэ.

Ити киин аадырыгыгар миладибттар кырдык-таахтар. Ол эрээри бай-ка эмиз өнгөһө көрүөх-кэ партийнай тэригтэ. Совет да өртүлэригэн сөп-тэ үлэлээн эрэр дьонго көмө кыра. Партибюрога даваны, исполкома да-ваны анаан-минээн бол-пуруос туруоруллубатах. Салаа өртүтүн минстэ-тэ сылдыан быһаччы сү-бэ-ама биэрин эмиз өң-чүлүбүтэ.

Ыччаттар талаана сүөт буолбатахтар. Ааспыт сыллаахха драматической айымныларын зонатааны илүүгэ бастаабыттар. Бирдирдизин талааннаах дьон Хадаарга атыттар. Арый киинлэри түмэ тар-дар күүс суох. Бирдэ-эмэ мустан гасроллун баагары тынаахтарытэ, үлэлэригэн бөдөһөбөт-төр. «Нөрөх» дьон рок-ансамбль орокуонна би-лэр ситиһиндээхтэ. Ыч-чаттаа салтым дьарык-таннаахтарытэ, сайдыах-тын сөп бөдө буолла. Ол ээһэ харгыстатан кутталдаах — наада бу-лар музыкальной инстру-менттар суохтар.

Партийнай тэригтэ идеологической үлэ тэ-нэ түйөн буолбаны үтү-күлүгүн ытытыларын си-тиһиэхтээх. кэлтэһин критикалааһыннаах мө-нүрдэмнэни бу өртүгүн дьонго быһаччы көмө-төхтээх дин саныыбыт.

П. ЛУКИН.

Фермага араас анал идэлээх, үөрэх-тээх дьон үлэни сылдыалларын үтү-гүк көрүөхкэ сөп. Иннокентий Егоров идэтигэн — бухгалтер, «Чурапчы» совхоз түйүлүгүр ыаныыксыттыр.

— Эдэр киһи кабинетка олорон үлэ-

Райсовет исполкома СНТУ директора М. М. Максимов информацийытэ ынытэ уонна СНТУ-га толорута суох орто уонна орто оскуола кэнниттэ үөрэнээччилэри ыаны бол-пуруола сыл ахсын ы-рыан уустугуран илэрин баһытээтэ. Ордук орто оскуолаагы бүтэрбиттэр кириилэрэ арылах. Ойу-луунаагы СНТУ трикто-рест-машинистары, тыа сирдэригэр үлэлэр ален-громонтердары (шофер прамааах), адуурут айыр үүннэрэр, маастардары, тыа сирин кулууптарыгар кинимеханик уонна би-блиотекары үлэтин толо-роор быраастаах баһыста-ры (культурунай тэрийэч-чи), лаборанттары, шофер-дары бэлэмнээр, ону тэ-нэ НамАЗ автобидала-ры ытыгар водителлары бэлэмнээр курсу үлэлэ-тэр.

Быйыл оройуон тодус орто оскуолаларыттан 9 кылаас кэнниттэ 37, уон биһирэ кылааһы бү-тэрбиттэртэн 29, оттон 8 ситэтэ суох орто оскуо-латтан 13 оройу ыларга быдыаһынылар. Манна Хадаар уонна Болтоно оскуолалары орто оскуо-лаа кулууптубулуохтаах-тара эмиз учуоттанна. Ол эрээри сорох оскуола-лар үөрэнээччилэри ытыгар-тын ыныкырааччы ахсаастаа-лар Холобур, Чапыр, Ха-йахсит оскуолалары. Онон биллгини турусунай СНТУ XI кылааһы бүтэрээччи-лэртэн 12, тодус кылаас кэнниттэ 3 ара оготтон

сөбүлэһиригэр ылыбыт. И-сполком итинн улахан этэ-рээ быһыгытынан аахта. Учундэ салаатата сель-советтар исполкомнары, оскуолалар администре-циялары, үөрэнээччилэри бэйэлэригэр кытта анаан-минээн көпсөтигэ илик. Урукку өртүгэр өбөлгөрү буруйдаан күүс өртүгөн ытыгы баара. Онон СНТУ-га баран үөрэнни куһадаанын курдук ойдо-бул өбөлгөр өйдөрүгүр-са-лааларыгар интэн сыл-дыар. Ол киниттэн биһир-дирдизин көпсөтигэ, тыа хаһаайыктыгыгар аналлаах үөрэхтээх на-дрдар наадаларын ойдо-түөхкэ, оскуолааларга уон-на сельсоветтар истэри-нан кураторлары даама-анатаамаха.

Биллгин ыччаты үөр-түн-нитин сельсоветтар хаан-уруу дьаалаларынан буолар. Оттон совхозтар салааларга онгон-минтэн кэлбит, бэйэлэрин бата-рына сатаабыт, анал үө-рээ суох надрдарынан хаачынаа. Олоролтор. Ити техника үгүстүк а-дыанан үлэлээбэни туруу-тугар, үлэ өнгөрүмтүөтэ намыаһынныгар, ферма-ларга механизацию үлэ-лээбэтигэр тиэрдэр. Ол үрдүнэн аналлаах үөрэх-тээх надрдарынан хааччы-ныма, олохтоох өбөлгө-тоң СНТУ-га үөрэххэ-ытыгыта кыһаллыбаттар. Онон ОАПХ, совхозтар

РАЙСОВЕТ ИСПОЛКОМУГАР

сельсоветтар, оскуола-лар салааларга тыа хаһа-йыктыгытэ анал үөрэх-тээх надрдарын итэн та-һаарыта кыһамыһырын ууруох тустайтар.

Итинн сөргө райсовет исполкома өбөлгөр сайын-гы сыныаланнаарын тэ-рийнигэ үөрэх оройуонна-агы салаатын инспектора А. Д. Дьяковскай ин-формациятын иһиттэ. Бир даваны сага үлэ уонна сыныалааг лаадыр-дара үлэ-а кирибэтэхти-рин, урукку тутуллубут сорох лаадырдар аранд-най коллестивтарга би-риллбиттэрин сыһанан аахта. Итинник хаачыла-ры Эрилик Эриетини аатынан, «Мугудай» сов-хозтар таһаарыгытара ыйыллына. Ааспыт сыл-га «Чурапчы», «Мугудай» совхозтарга үлэ, сыныа-лааг лаадырдарга хойутаан аһыллыбыттар. Оройуон-наагы штаб рейдэлэрин түмүгүр сорох лаадырда-га өбөлгөр сыныаланна-рын тэрийнигэ мөлтөө-мүкүлүбүт, юстер үлэ-дэ суолта бэриллбөтө көстүбүтэ. Чапыр, Диринг оскуолаларынаагы үлэ, сыныалааг лаадырдары-гар өбөлгөр интэриестэригэр таарылар курулуонгар үлэлээбэтэхтэрэ, үгүс лаа-дырдар, ордук бастакы күннэргэ, аһылын боро-дуукталарынан куһада-нык хааччылыбыттар. Оскуолалар үлэ, сыныа-

лааг лаадырдарынан үө-рэнээччилэри хаһаайы-ктыгытэ болдомтому уу-р-баттар. Дьингэн, сайын-гы өртүгүр көрүүтэ-ни-гитэ суох хаалааччыла-ры, ыарахан интэриестэ-х өбөлгөрү сырытаннары-ах уонна сөптөөх интэ-р-үөрэтэр үлэни дьарык-тылааха наада.

Ово сайынгы сыныа-лаагы тэрийнигэ үөрэх оройуоннаагы салаага уонна комсомол райкома дьарыктанар курдуктар. Оттон оскуолалар адми-нистрациялары сельсо-веттар исполкомнара, сов-хозтар уонна киинлэр от-делективларын салаалар-га туора тураллар. Би-лигин ардаага кириги-нин сибээстээн урук ту-туллубут лаадырдар ба-залара быдыаһынылар. Үлэ уонна сыныалааг лаа-дырдарыгар агардас үлэ-ни эрэ өрө туталлар, от-тон өбөлгөр сыныаланна-рын үөрэтин-нитин бол-пуруостарын тэрийнигэ дьарыктаамааттарыгэр кэ-ригэ. Бирдэ эмэ спор-тивнай күрөхтэһиллэри похоттары тэрийнигэ му-курданааллар. Совхозтар сайынгы өртүгэр ма-ныыкыттары сөбүлүө-рэр эрэ киниттэн 5-6 оло-ну үлэ уонна сыныалааг лаадырдарга дьон аатта-ры үлэ-а ылааллар, на-с-тавинистары даама анаа-баттар, үөрэтэр-нитэр үлэ-туһунан түһөн даама

баттаһыттар. Оттоонун курдук быдыаһыктаах хаһаайыкка үлэ, сыныа-лааг лаадырдары тэри-лэ-бэтэр.

Быйыл 310 оройуо-лоданадары үлэлэтэргэ, 1971 үөрэнээччилэ үлэ уонна сыныалааг лаадыр-дарынан хаһаары быһаан-нылылар. Онон хаһаар-фөндүн эрдэ, быйла-ран, үлэһиттэрин сүүмэр-дөөн, кылаар буоллаа-ны инкилин учууталы аныылылар наадагы ыйы-лына. Ону таңа райсо-вет исполкомун председа-телигэ сөбүлүөччү Г. П. Адамов салааагылаах 13 киинтэн састаалтаа-а өбөлгөр сайынгы сыныа-лаагырын тэһэһэ өрө-күөнүнаагы итэбэтигэр-тэ. Үлэ уонна сыныалааг лаадырдарынан хаһаары-бот атын өбөлгөр төрө-пүттэрин кытта, при-кынаагы үлэһиттэргэ, аренднай коллестивтарга үлэлээһиннэрин тэрий-гэ аһылына.

Итигэр төкө райсовет исполкома быйылгы сөл-бастакы кварталыгар оро-йуон промышленнай, ту-р-тар-тар, хааччылар э-ригиталарын социали-ческой куоталаһыларытэ, 1990 сылга оройуон э-кономической уонна соци-альной сайдыгытын биэр-гитиллэбит. Быйлаһаан убуу чуолкайдатын, оро-йуон сайынны спартаи-гэтин программаттарын сөп түбэһиннэрэл «Дору-була» бырааһынныгытэ агаары туһунан бол-пу-руостары көрдө.

БЫННЭХЭ
ЭППИЭТТИИЛЭР

«Сага олох» бу дьыл булун тутар 22 күнүгүнэ-нүмэригэр «Кенаттан атылаабыттар» дьин тэ-бөлөөх критический сурун бастаттымытэ. Онуоха райпотребсоюз эргэнигэ-отделын оройуон ин-никэр тэрийэччи тов-аровед М. Н. MATBERBA маннын эппиэттигэрде:

«Эргэн систематизар, ордук бырааһыннытар кэмизиртэр, промтоварнай даама, боролуунта даа-ны нааһаһыныгарыгар бэ-лэххэ-тутууга анаан араас комплекстар, набордар атылааныахтаахтар. Олор табаар сайыаһыттар уон-на ханын бырааһынны-гыттан тутулуктаах өң-чүлүбүтэ. Ону

атылааһааччы бэйгэ-тэ-бүлэһэр буолаһына, та-лаан млар бырааһаах. Атын итинник көрүө-атын хааччылар тэриг-лэргэ, холобур, аптекага, «Союзпечатка», о. д. а. эмиз көпүлэһэр. Ол ты-нан баран ити комплекстар-га, набордарга кинэр та-баардар хааччытыла-рын сүтэрбэтэх буолу-охтаахтар.

Аты-эргэн сорох ны-маларын ситэ өйдөөбөт-төн иһилиннэ-а ортогугар, ардыгар, араас тыл-ос тар-банар. Оттон өңчүлүлэр комплекстар, набордар хаа-чытыбаларын эргэн тэ-ригитэлэригэр специалиста-ра бэрэбэркэлээхтээхтэр».

Снимокна: Иннокентий Егоров.

Т. Кардашевскай фотота.

Быстах регламены ааран уонна сельсовет на-роднай депутаттарыгын кы-та дуууллэһэн баран со-рох түгэннэргэ санааны атастаһарга быһаары-лым.

Иһилиннэ-а кинэ ар-агыттан тардыбыт быһыл-гы быһаардарга дьин-чаччы норуот итэбэһин ылыбыт дьон народнай де-путаттарынан талылыны-лар. Киинлэр үлэлэриг-тэ-а хамнастарыттан Се-веттар ытыгар үлэлэ-ры быһаччы тутулуктаах. Аны Советтар тутулда-ры уларытда. Арыах на-һилиннэ-а Советтарга исполком секретара суох буолла, ол онугуар Совет председателэ, исполком председателэ дьиннэр быһаардынылар.

Ити, билдэ тулар, на-һилиннэ сайдыгыттар, на-һилиннэ үлэлээһини-а председателлээх ар-дуктаах буолуон сөп. От-тон иккис өртүгүн ылы-лаахха, илрээ-таарба бы-тархай үлэлээх секретары оройуон толорор предсе-датель күннээһи түбүктэи ордуо суокун курдук. Хо-лобур, ысырааппалары биэрин, араас докумуо-нары тозоруу, учуоту кыттыа наһилиннэ-а кытта үлэ биэр сүрүн кө-рүнүгүн буолар, ону тэ-нэ дьон кыһалгытын бы-һаарытын аарылар. От-тон райсовет исполкомун өртүгүн Советтар ити үлэлэрин анал сулууспа-лар сөбүлүлэр, сүрүн-үүлүлэр. Регламентга Со-веттар ити үлэлэрин хай-дах аттарынааларыгэр ту-һуунан түүх даама этил-либэт. Онон специализа-суох Советтар бу үлэ-а-ры толорууга муһаахы-йаллара үгүс.

Аны сорох Советтарга специалистар депутат да, исполком чилинэ да буолбатылар. Онон ки-инлэр сессияга да, испол-комга да кыттар. Олор боротуокулларын сүр-үлэр докумуоннарын он-гөрөр бырааһанара суох кур-дук буола түһэр. Били-гин «үөрэнээххэ дьин» дьон ааттан специалис-

Совет регламенын
дьүүлэһини Кизгник
кытынарыахха

тар быһаччы көмөһө-сидьааллар. Дьингэн, уруктэ үлэлээбит оһыттыах секретардары Советтар үлэлэрин уларытыы эппиэттээх кэмизиртэр хаал-салаа эриэх баара. Бол-токово Е. П. Васильева, Хадаарга Н. В. Софроно-ва, Чапыра Е. Е. Ален-сеева, секретары штага быһыллыбытынан, үлэ-тэ суох хааллылар.

Регламентга Советтар тарийэр үлэлэригэр туһу-най салаага сельсоветта-ры сайыны, сүрүннөһи-туһунан быһаччы түүх даама этиллээхтэ ки-ини дьинтэригэр. Барыта уонсыйдык, уруккулуу үлэлээһин хаһаайына-а сүрүлүлүбүт. Советтар са-га тутулларыгэр илдири-тин суох. Биллгин үрдү-тэ «биргэ үлэлээхтээх-хэ, дьааланы аһаахтэ» быһаарыг» дьин сүбэ-лииллэр. Наһилиннэ уоп-сай дьаалатыгар кыһал-лар дьон бир хайысха-лаах буолалара хаачы. Регламент — сокуон. Ка-лин Сокуонга тирадирэи ирдирн нам тирадирэи, ким түүх иһин эппиэтти-р чуолкайдик быһаарыл-лаахтаах. Сельсоветтар председателлэригэр терри-рияларыгар дьон ологу-даныгын быһаарыгга си-рой эппиэттээхтэр. Ол иһин тустээх совхоз уон-на отделение салаалары-гын кытта олох-дьаах, үлэ-хамнас болпуруос-таах быһаарыгга орду-таах болуочуулаах буолуулара регламентга киирдэһинэ. Совет дьин-но тийимтэ буолуо этэ.

Оройуон Советын депу-таттарыгэр статустарын, үлэлэрин туһунан регла-ментга баар. Оттон сельскай Советтар предсе-дательлэригэр райсовет-на ахсааннаахтара депу-татынан быһаардыла. Ол аата райсовет сессия-тар киинлэр сүбэ эрэ

куоластаахтар. Ол иһиттан регламен-сий Советтар сессия-лэ-лээхтэригэр, түүх эппиэттигиллэригэр түспү-салаа киириэн наада. Он-чобуна, миастага үөһэ-тэ-а ыйы кэлэрин итэ-жанса, регламентга олобу-ран, Советтар председа-теллэ-а үлэллээригэр табыгастаах буолара ха-чы. Сельсоветтар быһа-ра, дьааччыларын туруоруу-ларыгар, этилэригэр оло-буран, бэйэлэригэр терри-торияларыгар баар хаач-чылар тэригиталар үлэлэ-рин режисмин быһымын, уопускаларыгэр бэрээдэ-тэһингэ ороһоллоро та-быгастаах дин саныыбын. Олорор дьаалары түгэ-тин Советтар хаан-уруу дьаалалара, Комиссия депутаттары тайынан тэ-ригиталар председатели-гэ киириэхтээхтэр.

Райсовет депутаттара олорор территорияларын Советтарыгэр үлэтигэр бы-һаччы кыттыахтаахтэр, депутатнай постерга, группаларга үлэллэлэрэ наада. Оччобуна эрэ быһа-бардааччыларын кытта ыкса сибээһи тутуһуохта-ра. Ол иһин Чурапчы сельскай Советын испол-комун чилиннэригэр рай-совет депутаттара С. Р. Воеводина, В. М. Неве-рова, И. Н. Попов, М. Д. Гулева буоллутар, олорор дьонун тугэнигэ аһы-райсовет депутаттара Н. М. Заболонная, Д. Ф. Че-палов киириэхтээхтэр.

Атын сельсоветтар ити-ни аһы учуоттуохтарыгэр наада. Регламент атын салааларыгар специалис-тар санааларын атаста-балларыгар баһарабыт. Ол билигэ үлэбиг иһини тирадирэи буолуога.

Т. КАРПОВА.
Чурапчы сельскай Советын председателигэ сөбүлүөччү.

